

Czwartek, 19 kwietnia 2018 r.

P8_TA(2018)0188

Wątpliwości dotyczące szczepień i spadek wskaźników szczepień w Europie

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 19 kwietnia 2018 r. w sprawie uchylania się od szczepień i spadku liczby szczepień w Europie (2017/2951(RSP))

(2019/C 390/20)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 168 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 6 czerwca 2011 r. w sprawie szczepień dziecięcych: sukcesy i wyzwania europejskich szczepień dziecięcych oraz dalsze działania ⁽¹⁾, przyjęte przez ministrów zdrowia państw członkowskich UE,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 1 grudnia 2014 r. w sprawie szczepień jako jednego ze skutecznych narzędzi w dziedzinie zdrowia publicznego ⁽²⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 29 czerwca 2017 r. zatytułowany „Europejski plan działania »Jedno zdrowie« na rzecz zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe” (COM(2017)0339),
- uwzględniając globalny plan działania Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) na rzecz szczepień (GVAP) zatwierdzony w maju 2012 r. przez 194 państwa członkowskie Światowego Zgromadzenia Zdrowia,
- uwzględniając rezolucję 68.6 Światowej Organizacji Zdrowia przyjętą w dniu 26 maja 2015 r. przez 194 państwa członkowskie Światowego Zgromadzenia Zdrowia,
- uwzględniając europejski plan działania na rzecz szczepień na lata 2015–2020 przyjęty przez Światową Organizację Zdrowia w dniu 18 września 2014 r.,
- uwzględniając sprawozdanie techniczne Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób z dnia 27 kwietnia 2017 r. pt. „Systemy informowania na temat szczepień w UE i EOG”,
- uwzględniając sprawozdanie techniczne Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób z dnia 14 czerwca 2017 r. pt. „Choroby zwalczane drogą szczepień i szczepienia: podstawowe kompetencje”,
- uwzględniając deklarację polityczną ONZ w sprawie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe wydaną w dniu 21 września 2016 r. na posiedzeniu wysokiego szczebla Zgromadzenia Ogólnego w Nowym Jorku,
- uwzględniając sprawozdanie Banku Światowego z marca 2017 r. pt. „Infekcje wywoływane drobnoustrojami lekoopornymi: zagrożenie dla naszej przyszłości gospodarczej”;
- uwzględniając zalecenie Rady 2009/1019/UE z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie szczepień przeciw grypie sezonowej ⁽³⁾,
- uwzględniając rosnącą liczbę osób podróżujących między kontynentami;
- uwzględniając pytania do Rady i do Komisji w sprawie uchylania się od szczepień i spadku liczby szczepień w Europie (O-000008/2018 – B8-0011/2018 i O-000009/2018 – B8-0012/2018),
- uwzględniając projekt rezolucji Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności,
- uwzględniając art. 128 ust. 5 i art. 123 ust. 2 Regulaminu,

⁽¹⁾ Dz.U. C 202 z 8.7.2011, s. 4.

⁽²⁾ Dz.U. C 438 z 6.12.2014, s. 3.

⁽³⁾ Dz.U. L 348 z 29.12.2009, s. 71.

Czwartek, 19 kwietnia 2018 r.

- A. mając na uwadze, że w grudniu 2010 r. światowi liderzy sektora zdrowia zobowiązali się do zagwarantowania odkrywania, opracowywania i rozpowszechniania na całym świecie szczepionek ratujących życie, w szczególności w krajach najuboższych, i ogłosili kolejnych 10 lat (2011–2020) „dekadą szczepień”;
- B. mając na uwadze, że cena pełnego pakietu szczepień dla jednego dziecka, nawet po najniższych cenach światowych, wzrosła między 2001 a 2014 r. 68 razy; mając na uwadze, że taki wzrost cen jest nieuzasadniony i niezgodny z celem zrównoważonego rozwoju, jakim jest zapewnienie zdrowego życia i sprzyjanie dobrostanowi w każdym wieku;
- C. mając na uwadze, że państwa należące do UE i do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) znacznie się różnią pod względem zalecanych szczepionek i systemu opieki zdrowotnej;
- D. mając na uwadze, że wszystkie państwa członkowskie UE zatwierdziły plan działania WHO na rzecz szczepień na lata 2015–2020;
- E. mając na uwadze, że wysoka liczba szczepień chroni obywateli przed chorobami zwalczanymi drogą szczepień, które są pandemiczne w krajach o niskiej liczbie szczepień i immunizacji;
- F. mając na uwadze, że według ogólnoswiatowego badania przeprowadzonego w ramach projektu Vaccine Confidence Project w Europie odnotowuje się najwięcej negatywnych odpowiedzi dotyczących postrzegania znaczenia szczepionek oraz ich bezpieczeństwa i skuteczności, co skutkuje najwyższym poziomem uchylania się od szczepień wśród ludności⁽⁴⁾;
- G. mając na uwadze, że spadek liczby szczepień w Europie doprowadził w niektórych krajach europejskich do groźnych epidemii odry i powiązanych z tą chorobą zgonów;
- H. mając na uwadze, że w ramach planu działania „Jedno zdrowie” różne państwa członkowskie wprowadziły szczepienie zwierząt gospodarskich i domowych jako istotny środek z zakresu polityki przeciwdziałania transgranicznym epidemiom chorób zwierzęcych i ograniczania dalszego ryzyka zakażeń, m.in. w odniesieniu do zakażenia bakteriami *Coxiella burnetii* i innych chorób bakteryjnych i wirusowych stwarzających również zagrożenie dla zdrowia publicznego;
- I. mając na uwadze, że w latach 2008–2015 w Europie odnotowano 215 000 zachorowań na choroby zwalczane drogą szczepień, z wyjątkiem grypy⁽⁵⁾;
1. dostrzega rolę, jaką mogą odgrywać szczepienia w zwalczaniu oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, co nadal powinno być przedmiotem badań;
 2. przyznaje, że szczepionki mogą odgrywać rolę w zmniejszeniu zapotrzebowania na antybiotyki, pomagając tym samym ograniczyć szerzenie się oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, co nadal powinno być przedmiotem badań; podkreśla jednak, że kwestią największej wagi powinno pozostać pilne ograniczenie nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków oraz niezamierzonego narażania na ich działanie;
 3. zauważa, że według szacunków szczepienia zapobiegają 2,5 mln zgonów rocznie na całym świecie i zmniejszają koszty leczenia konkretnych chorób, w tym koszty leczenia przeciwdrobnoustrojowego;
 4. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że wprowadzenie na dużą skalę w Europie szczepień ochronnych w pełni przyczyniło się do zwalczenia wielu chorób zakaźnych lub spadku zachorowań na te choroby; jest jednak zaniepokojony zjawiskiem uchylania się od szczepień oraz brakiem zaleceń krajowych w związku ze starzeniem się społeczeństwa i apeluje o większą przejrzystość w produkcji szczepionek, a także o podejmowanie działań w celu rozproszenia obaw obywateli europejskich;
 5. podkreśla, że szczepionki są w rygorystyczny sposób testowane w trakcie kilku etapów testowych, zanim zostaną wstępnie zakwalifikowane przez WHO i zatwierdzone przez Europejską Agencję Leków (EMA), a następnie są regularnie oceniane; zwraca uwagę, że naukowcy muszą deklarować wszelkie konflikty interesów;

⁽⁴⁾ Larson, Heidi J. i inni (2016), „The State of Vaccine Confidence 2016: Global Insights Through a 67-Country Survey” [Zaufanie do szczepień w 2016 r. – ogólne wnioski z badania obejmującego 67 krajów], *EBioMedicine*; tom 12, 2016, str. 295–301.

⁽⁵⁾ Rada Stosunków Międzynarodowych, „Vaccine-Preventable Outbreak Maps” [Mapy występowania chorób zwalczanych drogą szczepień], 2015.

Czwartek, 19 kwietnia 2018 r.

6. proponuje, by naukowcy znajdujący się w sytuacji konfliktu interesów byli wykluczani z paneli oceniających; wzywa do zniesienia poufności treści obrad panelu oceniającego EMA; proponuje, by dane naukowe i kliniczne, na których opierają się konkluzje panelu, były udostępniane publicznie po uprzednim zagwarantowaniu ich anonimowości;
7. przypomina, że z europejskiego planu działania „Jedno zdrowie” na rzecz zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe wynika, że immunizacja poprzez szczepienie stanowi opłacalną formę interwencji w walce z opornością na środki przeciwdrobnoustrojowe ⁽⁶⁾;
8. z zadowoleniem przyjmuje czynne zaangażowanie Komisji w kwestię szczepienia oraz włączenie inicjatywy na rzecz szczepień do programu prac Komisji na rok 2018; z zadowoleniem przyjmuje opublikowanie planu działania w związku z zaleceniem Rady w sprawie zacieśnienia współpracy na rzecz przeciwdziałania chorobom zwalczanym drogą szczepień;
9. wyraża poparcie dla zawartej w planie działania dotyczącym oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe zapowiedzi Komisji o stworzeniu zachęt do zwiększenia dostępności diagnostyki, szczepień i alternatyw dla środków przeciwdrobnoustrojowych ⁽⁷⁾;
10. przyjmuje z zadowoleniem zbliżające się rozpoczęcie wspólnego działania współfinansowanego z unijnego programu działań w dziedzinie zdrowia, którego celem jest zwiększenie wyszczepialności;
11. wzywa państwa członkowskie i Komisję do wzmocnienia podstawy prawnej na rzecz wyszczepialności; zwraca uwagę, że zgodnie z celem 1 europejskiego planu działania na rzecz szczepień na lata 2015–2020 wprowadzenie i wdrożenie odpowiednich ram prawnych ma zasadnicze znaczenie dla określenia priorytetów krajowych i poczynienia konkretnych kroków w kierunku trwałego zobowiązania w zakresie szczepień;
12. zdecydowanie popiera umowę w sprawie wspólnych zamówień, która tworzy na potrzeby państw członkowskich i Komisji podstawy wspólnego zamawiania szczepionek, łącząc w ten sposób siłę nabywczą państw członkowskich i tym samym gwarantując, że szczepionki pandemiczne i inne będą dostępne w dostatecznych ilościach, w trosce o powszechny dostęp do nich, oraz to, że wszystkie uczestniczące państwa członkowskie będą traktowane równorzędnie;
13. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że 24 państwa członkowskie podpisały umowę w sprawie wspólnych zamówień, co oznacza, że umowa obejmuje 447,8 z 508,2 mln obywateli UE; apeluje do państw członkowskich, które nie podpisały jeszcze umowy w sprawie wspólnych zamówień, by to uczyniły, aby zagwarantować, że zostaną nią objęci wszyscy obywatele UE;
14. przypomina o znaczeniu przejrzystości w pozyskiwaniu i podtrzymywaniu zaufania obywateli do leków;
15. przypomina znaczenie rozporządzenia w sprawie badań klinicznych ⁽⁸⁾ dla pobudzania i ułatwiania badań nad nowymi szczepionkami i zagwarantowania przejrzystości wyników badań klinicznych; wzywa Komisję i EMA, aby bezzwłocznie wdrożyły rozporządzenie w sprawie badań klinicznych, zwłaszcza poprzez utworzenie europejskiego portalu i bazy danych, których realizacja spotkała się ze znacznym, ponad dwuletnim opóźnieniem; wzywa ponadto wszystkie zaangażowane strony do zapewnienia, by obecny proces przeniesienia EMA z Londynu nie spowodował żadnych dodatkowych zakłóceń lub opóźnień w pracy agencji;
16. wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania, by wszyscy pracownicy służby zdrowia posiadali niezbędne szczepienia; wzywa Komisję, by we wniosku dotyczącym zalecenia Rady w sprawie ściślejszej współpracy na rzecz przeciwdziałania chorobom zwalczanym drogą szczepień zajęła się wskaźnikami szczepień u pracowników służby zdrowia;
17. uważa, że inicjatywa Komisji w zakresie wniosku dotyczącego zalecenia Rady w sprawie zacieśnienia współpracy na rzecz przeciwdziałania chorobom zwalczanym drogą szczepień, który ma zostać przedstawiony w drugim kwartale 2018 r. i zmierza do wspierania państw członkowskich we wdrażaniu programów szczepień, ograniczenia uchylania się od szczepień, zwiększenia dostaw szczepionek i ogólnego zwiększenia wyszczepialności, jest właściwym krokiem; wzywa Komisję i Radę do uwzględnienia stanowiska Parlamentu przy opracowywaniu zaleceń;

⁽⁶⁾ Zobacz plan działania, s. 10.

⁽⁷⁾ Europejski plan działania „Jedno zdrowie” na rzecz zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, s. 12.

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 536/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie badań klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi oraz uchylenia dyrektywy 2001/20/WE, Dz.U. L 158 z 27.5.2014, s. 1.

Czwartek, 19 kwietnia 2018 r.

18. zauważa z niepokojem, że dane epidemiologiczne dotyczące obecnej wyszczepialności w państwach członkowskich pokazują, iż istnieją istotne luki w akceptacji szczepień, a wyszczepialność, która jest konieczna do zagwarantowania odpowiedniej ochrony, jest niewystarczająca; wyraża zaniepokojenie, że rosnące i szeroko rozpowszechnione uchylanie się od szczepień osiągnęło niepokojące rozmiary ze względu na szereg skutków zdrowotnych, które powoduje ono w państwach członkowskich; zwraca się do państw członkowskich, aby z uwagi na przydatność szczepień jako narzędzia profilaktyki objęły zakresem pomiaru wyszczepialności nie tylko małe dzieci oraz aby wszystkie grupy ludności mogły być uwzględniane w podejściu do szczepień obejmującym całe życie;

19. podkreśla, że spadek publicznego zaufania do szczepień na całym świecie stanowi powód do niepokoju i poważne wyzwanie dla ekspertów w dziedzinie zdrowia publicznego; zauważa, że w związku z uchylaniem się od szczepień Europa stoi obecnie w obliczu możliwych do uniknięcia ognisk odry w wielu krajach; wzywa Komisję do dalszego zwiększania wsparcia dla krajowych działań na rzecz szczepień mających na celu zwiększenie wyszczepialności;

20. podkreśla, że poprawa przejrzystości procesów oceny szczepionek i adiuwantów oraz finansowanie programów niezależnych badań na temat ich ewentualnych skutków ubocznych mogłyby przywrócić zaufanie do szczepień;

21. wzywa Komisję i państwa członkowskie do wzmocnienia infrastruktury służącej do gromadzenia danych w celach śledzenia wzorców chorób zakaźnych oraz rzeczywistych skutków szczepionek, aby wspierać realizację programów szczepień;

22. jest zaniepokojony z powodu znacznych różnic w szczepionkach, które są zalecane, dostarczane lub wprowadzane jako obowiązkowe w poszczególnych państwach członkowskich; wyraża również zaniepokojenie, że te różnice w wyszczepialności pogłębiają nierówności w dziedzinie zdrowia między państwami członkowskimi oraz podważają starania na rzecz ograniczenia występowania i wyeliminowania chorób, którym można zapobiec;

23. potępia rozpowszechnianie niewiarygodnych, wprowadzających w błąd i sprzecznych z nauką informacji o szczepieniach, który to problem dodatkowo pogłębiają spory w mediach, pogoń za sensacją w mediach i słabe dziennikarstwo; wzywa państwa członkowskie i Komisję do podjęcia skutecznych działań w celu zwalczania rozpowszechniania takich dezinformacji, do dalszego organizowania kampanii informacyjnych i uświadamiających mających na celu przywrócenie zaufania do szczepionek oraz do poprawy edukacji i dialogu, w szczególności z myślą o rodzicach, włącznie ze stworzeniem europejskiej platformy mającej na celu zwiększenie wyszczepialności i zapobieganie rozpowszechnianiu informacji wprowadzających w błąd;

24. podkreśla potrzebę zapewnienia obywatelom kompleksowych, rzeczowych i naukowych informacji; wzywa Komisję i państwa członkowskie do ułatwiania dialogu z zainteresowanymi stronami będącymi częścią społeczeństwa obywatelskiego, ruchami oddolnymi, środowiskami akademickimi, mediami i krajowymi organami ds. zdrowia w celu zwalczania niewiarygodnych, wprowadzających w błąd i nieopartych nauką informacji na temat szczepień;

25. jest zaniepokojony ograniczonym budżetem przeznaczanym faktycznie na szczepienia w niektórych państwach członkowskich, a także wysokimi cenami i dużymi wahaniami cen niektórych szczepionek ratujących życie, co może jeszcze bardziej pogłębić istniejące nierówności zdrowotne; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby jak najszybciej wdrożyły środki przewidziane w rezolucji z dnia 2 marca 2017 r. w sprawie unijnych możliwości zwiększenia dostępu do leków⁽⁹⁾, podkreślając jednocześnie, że w dłuższej perspektywie szczepienia są dla systemów opieki zdrowotnej jednym z najbardziej opłacalnych działań w zakresie zdrowia publicznego;

26. wyraża zaniepokojenie tym, że wysokie ceny szczepionek nieproporcjonalnie oddziałują na kraje o niskich i średnich dochodach, w tym kraje, które tracą wsparcie darczyńców otrzymywane wcześniej w ramach Gavi (Globalny Sojusz na rzecz Szczepionek i Szczepień); wzywa Komisję i państwa członkowskie do podjęcia działań, aby pomóc w ułatwieniu dostępu do szczepień w tych krajach;

27. z zadowoleniem przyjmuje obiecujące postępy w walce z chorobami i nowotworami wywoływanymi przez wirus brodawczaka ludzkiego (HPV), osiągnięte dzięki programom szczepień przeciwko temu wirusowi; wzywa państwa członkowskie do dalszego rozwijania tych programów, do zbadania sposobów zwiększenia wyszczepialności oraz do zapobiegania innym rodzajom raka, np. dzięki rozszerzeniu programu szczepień na chłopców;

⁽⁹⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2017)0061.

Czwartek, 19 kwietnia 2018 r.

28. uważa, że decydujące znaczenie ma oferowanie badań przesiewowych i szczepień migrantom i uchodźcom dostającym się na terytorium UE; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zbadały konkretne programy szczepień, które są wdrażane w odniesieniu do migrantów i uchodźców dostających się do państw UE, oraz aby zdecydowanie likwidowały stwierdzone luki;
29. jest zaniepokojony niedoborem szczepionek oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie do opracowania rozwiązań w celu zwiększenia wyszczepialności i dostępności szczepionek, w tym rozwiązań dotyczących gromadzenia zapasów szczepionek;
30. wzywa państwa członkowskie i Komisję do propagowania kampanii uświadamiających wśród pracowników służby zdrowia, którzy kierują na szczepienia, z podkreśleniem ich moralnego i etycznego obowiązku ochrony zdrowia publicznego poprzez dostarczanie pacjentom (lub prawnym opiekunom pacjentów) wystarczających informacji na temat szczepionek, tak aby mogli oni podjąć świadomą decyzję;
31. zaznacza, że pracownicy służby zdrowia stanowią podstawowy czynnik akceptacji szczepień w społeczeństwie, a ich zalecenia są nieodmiennie przywoływane jako główny powód szczepienia ⁽¹⁰⁾;
32. wzywa Komisję i państwa członkowskie do przygotowania kompleksowego planu działania UE, który odniesie się do rosnącego problemu społecznego, jakim jest uchylanie się od szczepień, wzmocni zobowiązania państw członkowskich dotyczące szczepienia jako priorytetowego działania w obszarze zdrowia publicznego, w tym działania priorytetowe i działania w danych regionach, oraz uwzględni różną sytuację i konkretne wyzwania w poszczególnych państwach członkowskich;
33. wzywa Komisję, by ułatwiła bardziej zharmonizowany i lepiej dostosowany harmonogram szczepień w UE, dzieliła się najlepszymi praktykami, zbadała wraz z państwami członkowskimi możliwości utworzenia unijnej platformy monitorowania bezpieczeństwa i skuteczności szczepionek, zagwarantowała równy poziom szczepień w całej Europie, zredukowała nierówności w dziedzinie zdrowia oraz zwiększyła zaufanie do programów szczepień i szczepionek; zachęca Komisję do wdrożenia ukierunkowanych inicjatyw dotyczących szczepień, takich jak „Europejski dzień szczepień przeciwko grypie”, które to inicjatywy umożliwiłyby organizację co roku kampanii online dotyczących szczepień na rzecz osiągnięcia celu wyszczepialności wynoszącego 75 %, ustanowionego w zaleceniach Rady dotyczących grypy sezonowej;
34. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by podjęły konkretne działania w ramach strategii „Jedno zdrowie” w celu zwiększenia wyszczepialności u ludzi i – w stosownych przypadkach – u zwierząt przez zachęty finansowe i polityczne, aby w bardziej oszczędny sposób walczyć z chorobami zakaźnymi i opornością na antybiotyki, m.in. w ramach przyszłej wspólnej polityki rolnej po roku 2020;
35. wzywa państwa członkowskie, aby terminowo przekazywały Komisji, Europejskiemu Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób oraz WHO dane na temat szczepień i chorób zwalczanych drogą szczepień;
36. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, Światowej Organizacji Zdrowia oraz rządów państw członkowskich.

⁽¹⁰⁾ Leask J., Kinnarsley P., Jackson C., Cheater F., Bedford H., Rowles G., „Communicating with parents about vaccination: a framework for health professionals” [Informowanie rodziców o szczepieniach: ramy dla pracowników służby zdrowia], *BMC Pediatrics*, 2012, tom 12, s. 12–154.